

ASANSÖR PERİYODİK KONTROL FAALİYETLERİ

Ufuk Karahan

Türk Standartları Enstitüsü - Muayene ve Gözetim Merkezi Başkanlığı
Endüstriyel Ekipmanlar Müdürlüğü
ukarahan@tse.org.tr

Asansör Periyodik Kontrolü Nedir?

Asansör periyodik kontrolü, insanların, insan ve yüklerin veya sadece yüklerin taşınmasında kullanılan asansörlerin insan can ve mal güvenliğini tehdit etmeyecek şekilde güvenli ve işletme yönünden uygun çalışıp çalışmadığına dair yılda bir defa yapılan muayenedir. Asansör periyodik kontrol faaliyetleri; TÜRKAK tarafından akredite edilen, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilen ve ilgili idareler (belediyeler, il özel idareleri) ile sözleşme yapan A tipi muayene kuruluşları tarafından yürütülmektedir.

Asansör periyodik kontrol faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayımlanan;

- Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliği
- Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ ile belirlenmiştir.

A Tipi Muayene Kuruluşunun Sorumlulukları

- TS EN ISO IEC 17020 standardı kapsamında TÜRKAK tarafından akredite olacak ve akreditasyonun devamlılığını sağlayacaktır.
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilecek ve yetkilendirmenin devamlılığını sağlayacaktır.
- Asansör periyodik kontrol faaliyetlerini kapsayan ve değeri en az 1.000.000 TL tutarında olan mesleki ve mali sorumluluk sigortası yaptıracaktır.
- Sözleşme ile yetkilendirildiği ilgili idare mücavir alanı içerisinde bulunan asansör envanteri oluşturacaktır.
- Yetki alanında bulunan asansör sayısına bağlı olarak mevzuatta belirtilen asgari sayıda teknik yönetici (makine veya elektrik veya elektrik-elektronik veya mekatronik veya endüstri alanlarında mühendislik/teknoloji fakültelerinin birinde yükseköğrenimini tamamlamış olan, konu ile ilgili olarak en az üç yıllık muayene ve/veya sektör tecrübesinin bulunan ve tam zamanlı olarak istihdam edilen personel) ve muayene elemanı (makine veya elektrik veya elektrik-elektronik veya mekatronik alanlarında mühendislik/teknoloji fakültelerinden birinde yükseköğrenimini tamamlamış olan ve görevlendirileceği tarihe kadar en az 100 adet asansörün periyodik kontrolüne katılım şartını sağlayan personel) görevlendirecektir.
- Muayene elemanlarının, 15.09.2016 tarihine kadar ilgili meslek odaları veya bu kapsamda TS EN ISO/IEC 17024 standardına göre akredite olan personel belgelendirme kuruluşlarınca belgelendirilmesini sağlayacaktır.

- Muayene elemanlarının her birine kontrollerde kullanılmak üzere; lüksmetre, takometre, pensampermetre / pensmultimetre, kuvvetölçer, şerit metre, kumpas, üçgen anahtar, alçak gerilim dedektörü, el feneri ve kişisel koruyucu donanımı zimmitleyecektir.
- Sözleşme ile yetkilendirildiği ilgili idare mücavir alanı içerisinde bulunan asansörlerin yılda bir kez periyodik kontrollerini gerçekleştirecek, rapor düzenleyecek ve kontrol sonucunu gösterir etiketi ve asansör kimlik numarasının yer aldığı etiketi asansöre ilâştirecektir.
- Raporların kontrolü takip eden en geç üç işgünü içerisinde teknik yönetici tarafından onaylanmasını, onay tarihinden itibaren en geç üç işgünü içerisinde ilgili idareye, asansör monte edene veya onun yetkili servisine ve bina sorumlusuna iletilmesini sağlayacaktır.
- Periyodik kontroller sonucunda; kırmızı etiket ilâştırılan asansörler için 30 gün, sarı etiket ilâştırılan asansörler için 60 gün ve mavi etiket ilâştırılan asansörler için 1 yıl sonra takip kontrolü gerçekleştirecektir. İlgili idare ile yapılan sözleşme sona ermiş olsa bile, takip kontrolünün gerçekleştirilmesine ilişkin sorumluluk periyodik kontrolü gerçekleştiren A tipi muayene kuruluşuna aittir.
- Bir muayene elemanının bir tam gün içerisinde en fazla beş adet asansörün periyodik kontrolünü (veya eksik kalan periyodik kontrol sayısının iki katı kadar ilave takip kontrolü) yapmasını sağlayacaktır.
- Bina sorumlusu tarafından periyodik kontrolüne izin verilmeyen asansörlerin ve takip kontrolü sonucunda uygunsuzlukları giderilmediği tespit edilen asansörlerin kullanım dışı bırakılması amacıyla ilgili idareye gerekli bildirimleri yapacaktır.
- Periyodik kontrol sonuçlarının girileceği ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı veri tabanı ile entegre edileceği bir veri tabanı oluşturacak, söz konusu veri tabanı ilgili idareye de açık tutulacaktır.
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini almak üzere ortak sağlık güvenlik birimi veya iş güvenlik uzmanı ile faaliyet konusu kapsamında sözleşme yapacaktır.
- Asansör periyodik kontrolünde uygulama birliğinin sağlanması, ortaya çıkan sorunların değerlendirilmesi ve A tipi muayene kuruluşları arasında gerekli işbirliğinin oluşturulabilmesi amacıyla Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda düzenlenecek olan eşgüdüm toplantılarına katılım sağlayacaktır.

Bina Sorumlusunun ve Asansör Yaptıracısının Sorumlulukları

- Bina sorumlusu, asansörün güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere yılda bir kez periyodik kontrolünü yaptıracak ve periyodik kontrol ücretini kontrol tarihinden itibaren 30 gün içerisinde ödeyecektir.
- Asansör yaptıracısı (asansörün monte edileceği binada/yapıda inşaat işini kendi adına yapan veya sözleşme ile devreden yapı sahibini veya asansörün monte edileceği mevcut binada bina sorumlusunu), asansörün ilk periyodik kontrolünü yaptıracak ve periyodik kontrol ücretini kontrol tarihinden itibaren 30 gün içerisinde ödeyecektir. İlk periyodik kontrolde yeşil etiket ilâştırılmeyen asansör, ilgili idare tarafından tescil edilmeyecektir.

- Bina sorumlusu, asansör kabinine iliştirilen asansör kimlik numarasının yer aldığı etiketin, asansörün kullanım ömrü boyunca muhafaza edilmesini sağlayacaktır.
- Periyodik kontrol sonucunda, kullanılması can ve mal güvenliği açısından risk teşkil ettiği tespit edilen asansörün kullanılmamasını sağlayacaktır.

Asansör Monte Eden veya Onun Yetkili Servisinin Sorumlulukları

- TSE Hizmet Yeterlilik Belgesine sahip olacak ve belgenin devamlılığını sağlayacaktır.
- Yetkili servis, bir servis teknik sorumlusu (makina veya elektrik veya elektrik-elektronik veya mekatronik alanlarında mühendislik/teknoloji fakültelerinin birinden mezun olan personel), en az iki teknik bakım personeli (iki yıllık meslek yüksekokullarının makine, elektrik, elektronik, mekatronik, otomasyon, elektromekanik taşıyıcılar veya raylı sistemler bölümlerinden mezun olan veya endüstri meslek liselerinin asansör, elektrik, elektronik, makine veya mekatronik bölümlerinden mezun olan veya endüstri meslek liselerinin ilgili bölümünden mezun olup görev ve sorumluluklarına göre yasal ustalık veya kalfalık belgesine sahip olan personel) ve en az bir idari personelden oluşacaktır.
- Bina sorumlusu ile imzaladığı bakım sözleşmesi ile bakımını üstlendiği asansör için detaylı bir durum tespit raporu hazırlayacak ve bina sorumlusuna iletecektir.
- Her ay gerçekleştirilecek bakımlarda yapılan işlemler kayıt altına alınacak, bir nüshası bina sorumlusuna iletildikten sonra bir nüshası da kendisi tarafından muhafaza edilecek ve talep edilmesi durumunda ilgililere sunulacaktır.
- Periyodik kontrollere nezaret edecek, periyodik kontrole nezaret eden kişinin teknik bakım personeli olmasını ve periyodik kontrolde A tipi muayene kuruluşu ile işbirliği yapmasını sağlayacaktır.

İlgili İdarenin Sorumlulukları

- Mevzuat gerekliliklerini sağlayan A tipi muayene kuruluşu ile en az iki yıllık sözleşme yaparak mücavir alan içerisinde bulunan asansörlerin periyodik kontrolleri için A tipi muayene kuruluşu yetkilendirecek ve kamuoyuna duyuracaktır.
- Envanterinde bulunan asansörlere ilişkin bilgileri yetkilendirdiği A tipi muayene kuruluşu ile paylaşacaktır.
- Bina sorumlusu tarafından periyodik kontrolüne izin verilmeyen asansörlerin ve takip kontrolü sonucunda uygunsuzlukları giderilmediği tespit edilen asansörleri mühürleyerek kullanım dışı bırakacaktır.
- Düzeltme işleminin başlatılabilmesi için bina sorumlusu tarafından başvurulması durumunda, bu zaman zarfında asansörün kullanılmayacağına dair bina sorumlusundan yazılı taahhüt alacak ve söz konusu düzeltme işlemi için gerekli izin sürecini mühür bozma tutanağı ile başlatacaktır. Söz konusu mühür bozma tutanağı üç nüsha olarak düzenleyecek ve birer nüshasını A tipi muayene kuruluşu ile bina sorumlusuna iletecektir.
- Mevzuatta belirtilen evraklarla birlikte başvurulması durumunda, ilgili asansörün tescilini gerçekleştirecektir. İlk periyodik kontrolde yeşil etiket iliştirilmeyen asansör, tescil edilmeyecektir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün Yetkileri

- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, mevzuat gerekliliklerini sağlayan A tipi muayene kuruluşunu yetkilendirecektir.
- Yetkilendirilen A tipi muayene kuruluşunun mevzuat gerekliliklerini sağlamaya devam edip etmediği Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından denetlenecektir.
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, mevzuat gerekliliklerini sağlamayan A tipi muayene kuruluşunun yetkisi askıya alacak veya iptal edecek ve/veya A tipi muayene kuruluşuna idari para cezası uygulayacaktır.
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, mevzuat gerekliliklerini sağlamayan asansör monte eden veya onun yetkili servisine ve bina sorumlusuna idari para cezası uygulayacaktır.
- Herhangi bir A tipi muayene kuruluşu ile sözleşme yapmadığı tespit edilen ilgili idarenin en yakın yerde periyodik kontrol faaliyetlerini sürdüren, yeterli teknik donanım ve personele sahip olan A tipi muayene kuruluşu ile sözleşme yapması Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.
- Asansör periyodik kontrol faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen mevzuatla ilgili hükümleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yürütecektir.

Ülkemizde Asansör Periyodik Kontrol Faaliyetleri

Asansör periyodik kontrol faaliyetleri kapsamında; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yetkilendirilen A tipi muayene kuruluşu sayısı 28'dir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 1 adet A tipi muayene kuruluşunun yetkisi iptal edilmiş olup, yetkisi askıya alınan A tipi muayene kuruluşu bulunmamaktadır.

Enstitümüzün Asansör Periyodik Kontrol Faaliyetlerindeki Yeri

Enstitümüz; 27 Aralık 2011 tarihinde akredite olup, akreditasyonu ve yetkisi 13 Nisan 2020 tarihine kadar geçerli olacaktır.

Mevzuatın yürürlüğe girdiği 01.01.2012 tarihinde faaliyetlerine başlayan Enstitümüz;

- 2012 yılı içerisinde, 123 ilgili idarede 25.432 asansör kontrolü,
- 2013 yılı içerisinde, 151 ilgili idarede 57.475 asansör kontrolü,
- 2014 yılı içerisinde, 199 ilgili idarede 65.966 asansör kontrolü,
- 2015 yılı içerisinde, 261 ilgili idarede 81.953 asansör kontrolü gerçekleştirmiştir.

Enstitümüz 2016 yılı içerisinde (31.08.2016 tarihi itibarıyla) 270 ilgili idarede;

- 39.225 periyodik kontrol gerçekleştirmiş olup; 5.573 yeşil, 3.892 mavi, 1.578 sarı ve 28.182 kırmızı etiket iliştilmiştir,
- 27.194 takip kontrolü gerçekleştirmiş olup; 9.765 yeşil, 7.091 mavi, 414 sarı ve 9.924 kırmızı etiket iliştilmiştir.

Enstitümüz 2016 yılı içerisinde gerçekleştirdiği periyodik kontrollerin 38.383'ü, takip kontrollerinin 25.855'i Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı veri tabanına başarılı olarak aktarılmış olup, aktarılamayan kontrollerin en kısa sürede veri tabanına aktarılması amacıyla çalışmalar sürmektedir.

Kontrollerde Sıkça Karşılaşılan Sorunlar

- Mevzuat gereklerinin bilinmemesine bağlı olarak bazı bina sorumlularının kontrol yaptırmakla ilgili direnç göstermesi.
- Mevzuatta açıkça belirtilmesine rağmen, bazı ilgili idarelerin bina sorumlusu tarafından periyodik kontrolüne izin verilmeyen asansörleri ve takip kontrolü sonucunda uygunsuzlukları giderilmediği tespit edilen asansörleri mühürlemekten imtina etmesi.
- Bazı bakım firmalarının kontrollere nezaret edecek personel sağlamaması ve kontrole nezaret eden personelin teknik bakım personeli olmaması.
- A tipi muayene kuruluşları arasında kimi zaman farklı uygulamalar olması.